

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Consolări ministeriale

Preoțimea a ajuns la marginea răbdării. Și-a isprăvit până și rezervele de nădejde din cari a vegetat în anii din urmă. Acum nu mai poate nici măcar ascunde mizeria și umilirea în care e ținută pe nedrept.

Opinia publică începe a înțelege durerea clerului și cere să se facă dreptate. De aceea, d. ministru Al. Lapedatu ține să dea țării, prin gazetele de ieri, lungi explicațiuni liniștitoare. Nu le putem reproduce în întregime. Nici nu-i necesar. Cititorii noștri cunosc bine problema. Și în teorie și în praxă. O trăiește în toată răutatea ei. Ajunge deci să reținem numai esența mângâierilor ministeriale.

Ele au două părți distincte. Întâia privește prezentul, a doua viitorul. Incepem cu aceasta din urmă. Este incomparabil mai ispititoare decât cea lăntăi. — Luăm spre știre, cu toată mulțumirea, declarația dlui ministru că mai întâi se va face egea pentru armonizarea salariilor și numai după aceea cea pentru salarizarea clerului. Grija ministerului va fi ca „să obțină pe seama clerului o alarizare analoagă cu cea a corpului didactic“, ar prin legea a doua va căuta „o mai justă și mai echitabilă echilibrare a acestor salarii“. — Voi am socoti, ce-i drept, că această „justă și echitabilă echilibrare“ s'ar putea face și pentru preoți, ca pentru toată lumea, în chiar legea armonizării, fără să mai fie nevoie de legi speciale. Totuși dacă va fi „justă și echitabilă“, n'are decât să mai vie și această pupăză pe colacul anunțat. Mărturisim, că ne sticlesc ochii de pe acuma, și numai gândindu-ne la el. Știm că e o simplă promisiune. Am avut până acum atâtea desamăgiri încât ar fi deadreptul o ușurință să ne mai încălzim de iluzii. Totuși și așa de bine să mai poți spera. Să încercăm deci; iară și iară!

Cu totul altfel stă foaia prezentului. Aici situația e mult mai încurcată. D. ministru ține să convingă, că salariile clerului nu s'au redus cu nici o centimă față de anul bugetar trecut. Dimpotrivă, ele au fost sporite prin anularea celor două curbe excepționale aplicate clerului în 1931 și 1932. Adevărat că suma trebuitoare pentru recuperarea acestui spor, 90 milioane Lei, se reține din veniturile de acasă ale preoțimii. Dar faptul însuși, că au fost înscrise în buget salariile fără reducerile nedrepte din trecut, este un câștig apreciabil.

Așa o fi; ce să zicem. Decât că, cu această filozofie, ministerul ar putea da fiecăru preot o cafea de ministru. Pe hârtie se scrie tot așa de spor sumă mare sau mică. Statul nu pierde nimic. Îți dă salar mare ca să te bucuri. Dar trebuie să ți-l scoti tu, din sesiunea parohială și din cutrafir. — Un mecanism cum nu se poate mai simplu și mai ingenios. Atâta doar: pare o simplă ironie! Fiindcă realitatea nu se schimbă prin astfel de manevre contabilicești. Iar adevărul este, că salariile lunare pe 1935—36 sunt toate simțitor mai mici decât cele primite în ultimile luni ale anului 1934—35. Așa că un preot cu bacalaureat și academie teologică primește la mână 1800 lei pe lună, iar cel cu 20—30 ani de slujbă 2600 lei. Preoții cu studii mai inferioare iau mai puțin decât o servitoare. În parohiile slabe, cu venituri interne aproape inexistente, ei sunt retribuiți cu 700 lei pe lună, și după 30 de ani de trudă se ridică la suma uriașă de 1500—1600 lei. Asta în parohiile cele mai amărâte. Că în cele „bune“ — se știe ce „afacere“ grozavă este astăzi scurmarea sesiunii parohiale! — după „echilibrarea“ ministerială de acum, preotul încaltea nu-și face iluzii: i-au rămas abia 300 lei pentru tutun!

Maiu: luna Mariei?

— O seamă de lămuriri într'o chestiune de interes spiritual. —

de prof. DUMITRU NEDA

Răspunsul la întrebarea din fruntea acestor rânduri nu poate fi decât unul singur și categoric: pentru Apus da; pentru Răsărit ba. Și intru cât s'ar vorbi, s'ar scrie ori s'ar purcede altfel, asta ar însemna iperzel al ignoranței, dacă nu ceva și mai rău. La orice caz însă impietând asupra unor rândueli sfinte, bine clădite pe solide temeluri liturgice și istorice.

Pământ al leagănurilor, Răsăritul a fost, pe rând: leagăn al neamului omenesc, al limbilor, al științelor și artelor, ca mai apoi Pronia cerească să-i hărăzească și cinstea de a fi leagănul Flului Celui Vechiu de zile și al Mariei, în fața Cărui prorocul Zaharia cel de demult se închină rostind cu inspirată cucernicie: Răsăritul e numele lui. Și tot în părțile răsăritene este a se căuta și leagănul cultului marian. Sfielnic; oarecum timid; plin de circumspecție la început, — vorbind și creștinii de Maica lui Dumnezeu într'o vreme când mitologia păgână cântă osuante atâtor zeițemame, s'ar fi expus e'o vadă clasată și pe Preacurata în rândul acelor mame de aventură — la timp potrivit, dar totuși foarte de timpuriu, acest cult de invocare, imitare și cinștire a Maicii Domnului prinde rădăcini, crește, se răspândește de necrezut și înflorește de neînchipuit în Răsăritul nașterii lui Hristos. Deja în veacul IV Panaghia își are în sf. Efrem un preamăritor care o slăvește în imnuri egale în Apus doar de laudele sf. Bernard, în veacul XII. Și ca Efrem e și contemporanul său, sf. Epifanie al Salaminei, ca de alții cari le-au premers cu splendide pagini mariane (Iustin, Clemente Alexandrinul, Origene, Eusebiu de Cesarea, Atanasie, ș. a.) sau le-au urmat, nici să nu mai pomenim, căci nesfârșit ar trebui să fie pomenicul lor.

Și cum a știut să prăznuiască publice acest Răsărit anumite momente din viața Maicii Sfinte! Dovadă seria de sărbători strălucite în cinstea ei, rânduite mai întâi aci, ca să treacă apoi și în Apus. Așa-i Stretenia ce se

Și nici asta nu-i destul. Dacă încasările statului vor merge greu, se prea poate ca ministerul să taie cele 42% din veniturile locale rămase încă preoților după actuala „sporire“ de salar. Va fi o frumuseță cum nu s'a mai pomenit. — Și încă o ciupeală: numirile de preoți dela 1 Aprilie încoace ministerul le recunoaște, ce-i drept, dar fără salar; cu toatăcă este prevăzut în buget!

Să mai continuăm? De prisos. Ar fi timpul suprem, ca guvernul să renunțe la metoda consolărilor verbale. Să privească în față realitatea nesulemenită și neînvaluită în teorii. Și să facă dreptate!

ține la Ierusalim în jumătatea doua a veac. IV; se introduce la Constantinopol în 542, ca s'ajungă și la Roma spre sfârșitul veac. VII. Așa-i Adormirea Preacuratei, sărbătorită în Răsărit încă înainte de săborul din Ephes (431); așa și Bunavestire, introdusă la Ephes pela a. 500 al erei creștine. Sărbătoarea așezării Vestmântului Preasfintei în Vlaherne (2 Iulie) tot aceeași cale o face. La fel și Vovidenia (21 Noembrie) prăznuită în Răsărit înainte de veac. XII, pe când în Apus abia s'arată pela 1375. Aceași dovadă a cultului marian adânc înrădăcinat în inimile răsăritenilor o face și mulțimea de biserici ridicate în cinstea ei, și cari împânzeau tot Răsăritul dela Tarigrad și până în Caucas și până la Nil. Grecia, Macedonia, Armenia, Georgia, Caucazul, Cicladele, Athosul, Siria, Libaoul, Egiptul, deșertul Arabiei și ținutul Sinai sunt presărate cu sanctuare dedicate Mariei încă din veacul V, cât sf. Ciril al Alexandriei, cu gândul la un tablou, ca acesta poate susține sus și tare în fața Sfinților Părinți întruniți în săborul efesin: „Preaslăvită fii Marie, Maica lui Dumnezeu! Mulțumită Ție, cei ce s'au împărtășit de dreapta credință au înălțat biserici în târguri, în cetăți și în ostroave“. Și nu va trece mult și în aceste biserici se va cânta acatistul (facerea patriarhalui Sergie † 638) și alte alcătuirii euhologice mariane de răpitoare frumusețe, câtă vreme în Apus prin veac. XII nici Născătoarea nu-i încă rugăciune trecută în visteria evlaviei obștești.

Mai mult: Răsăritul creștin și-a avut a sa lună a Mariei în toată puterea cuvântului. A fost luna lui August, cu sărbătoarea Adormirii ca centru luminos și punct culminant. Basileusul Andronic II (1282—1328), răzimat și pe practica de până la el, declară această lună drept *εσορνια* (= lună sfântă) închinând-o în întregime Maicii Domnului și precizând că începutul serbărilor în capitala de pe malurile Bosforului se va face la 1 August în biserica Doamna Noastră Povățuitoarea; încheierea la 31 al lunii în vestita biserică de Vlaherne, Adormirea însăși prăznuindu-se cu fast extraordinar în basilica Sf. Sofia. Intr'aceea, zi de zi, se vor ținea slujbe mariane, tot în altă și altă biserică, după rândulala patriarhului. — Cel ce n'ar fi luat parte la aceste serbări ar fi dat dovadă (după cum ține să remarce Decretul imperial) nu numai de necuvlință, ci și de îngustime de spirit.

Tradiția aceasta a rămas prin veacuri, și după Andronic II. Intr'o notiță furișată de ieromonahul Vartolomeiu la ziua de 23 August, în Minelul tipărit la 1843 în Constantinopol, se menționează că după manuscrisele mai vechi, întropirea Adormirii este a se face la 28 Au-

gust, cum e obiceiul mănăstirilor atonite. Cum a fost obiceiul în mănăstirea Prodromului de lângă Sozopolis până în 1631, când a fost ruinată de varvari. Cum e obiceiul la catedrala asumfioniștilor din Moscova. — Și cum s'ar cădea să fie obiceiul tuturor bisericilor răsăritene.

Pentru că așa pretinde istoria, ritualul și bunul simț răsăritean catolic. Chiar și păstrând întropțirea Adormirii la 23 August, cu puțină pricepere și bunăvoință, pentru evitarea monotoniei, s'ar putea scoate, din inepulsabila comoară de imnografie mariană a cărților de strană, un ciclu de cântări și rugăciuni ce să se folosească luna întreagă, alături ori înlocuind alternativ Acatistul și Paraclisul. În felul acesta am scăpa de pacostea inovațiilor fără cap (luna Iunie n'are nici o sărbătoare de a Preacuratei, în jurul căreia să concentrezi cu atâta logică actele de devoțiune special mariană, cum e cazul cu August când, după un post de două săptămâni al praznicul Adormirii cu întropțirea sa) și n'ar luat-o razna, după împrumuturi de prisos, ci ne-am dezvoltat organic, așa cum e orice dezvoltare normală și de durată.

Drept că așa-i mai fără gădăliuță nou-tății (pentru ignoranți) și al originalității (pentru vanitatea inovatorilor). Dar nu-i îngăduit ca în chestii de natura aceasta să primeze atari considerente. Și într-un cât totuși și-ar încerca norocul, trebuie să puse repede și autoritativ la punct. Iar până una-alta, protagoniștilor unor asemenea mișcări să li-să spună cât se poate de limpede (dela locuri competente) că din mila Domnului creștinismul răsăritean nu-i tabula rasa în care oricine să se poate înscrie cu orice-i trăznește prin cap c'ar putea fi (vorbă să fie!) spre mai binele acestei forme creștine în care suntem încadrați și noi Românii uniți, și care-și are istoria sa ce trebuie studiată, înțeleasă și primită cu indicațiile ei. Căci numai așa se progresa. — Altfel se merge spre haos, anarhie și destrămare.

Președintele FOR-ului și Unirea Bisericii. *Telegraful Român* (18, 4. 35) găsește „variate și, în parte, interesante”, răspunsurile publicate de Păr. canonic I. Georgescu în ancheta sa dela Oradea, sub titlul de „Bisericele Românești”. Cel mai interesant răspuns, pentru *Tel. Rom.* este al d-lui Sextil Pușcariu. Il găsește atât de interesant, încât îl reproduce aproape în întregime. Și nu prea are de ce. Întâiu pentru că e în contradicție cu vederile științifice — nu cu cele de conferențiar și propagandist dela FOR — ale d-lui S. P. prof. univ. și membru al Academiei Române. Al doilea, fiindcă răspunsul d-sale nu dă de loc dovadă de curaj și de probitate, ci cel mult de abilitate stilistică. D-Sa evită răspunsul la întrebarea neplăcut formulată de Păr. Georgescu, scăpând, vorba ceea, prin tangentă. Altă dată, când d. S. P. nu vâna aplausele ieftine ale FOR-ului, ci cânta exclusiv adevăr și înțelepciune, scria negru pe alb: „De câte ori în epoca aceasta [veche], putem constata o mișcare, sau măcar un început de mișcare cu urmări importante pentru dezvoltarea literaturii noastre în direcția națională, fie că avem a face cu întâiele traduceri sau cele dintâi tipărituri românești, fie că vedem înflorind istoriografia noastră națională, totdeauna descoperim, la temelie ei, o influență apuseană. Și tot unei influențe din apus se datorează renașterea cu care se începe și pentru literatura noastră epoca nouă”. (Vezi Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române* I, 2).

Acum, cu prilejul anchetei Păr. Georgescu, d. S. P. nu mai vrea să știe de acest apus, ci declară că credința, „oricare ar fi înfățișarea ei dogmatică, ne orientează spre Cel de sus”, nu spre răsărit sau apus. Iar marea problemă a unității creștine, sublimul testament al Domnului Hristos, pentru președintele FOR-ului se reduce la colaborări sporadice, întâmplătoare între ortodocși și uniți, și nu implică o acțiune permanentă, continuă, solidară. Cum rămânem, apoi, cu trupul Bisericii, care, ca orice organism viu, ocupă și el un

loc anumit și trebuie să se orienteze în stănga ori în dreapta, spre răsărit ori spre apus? Iar ce am dori să aflăm dela d. președinte al FOR-ului. Răspuns neted și clar, fără reticențe și abilități stilare. (ic).

Gazetarii împreună

Așteptați cu drag, mucenicii scrisului din istovitoare datorie, zi de zi, pentru orientarea și formarea opiniei publice, au fost primiți cu sinceră și vie căldură Sâmbătă și Duminică trecută, în Blajul cărții și al școlilor. Căci atunci și-a ținut aci ședința plenară *Comitetului Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat* sub prezidenția valorosului publicist care este d. *Ion Clopoșel*, directorul atât de prețioasei reviste „Societatea de mîne”.

Cel dintâiu care sosește este însuși președintele Sindicatului, d. *Ion Clopoșel*, venind de către București, ca să-l urmeze, tot înainte de miez, de către Arad, reprezentanții gazetării bănățene, dd. I. C. Ștefănescu și G. Luca. După masă, în jurul președintelui se află și d. *A. Buteanu*, vicepreședintele; d. *Teofil Buză*, secretarul general, și membrii din comitet: *Oct. Buzea*, *Virgil Dalea*, *Tr. M. Gomboș*, *G. Luca*, *Bazil Gruia* și *Alex. Lupeanu Meliu*. O scurtă convenire la Biblioteca Centrală, și apoi tot comitetul, dimpreună cu ceilalți gazetarii prezenți (dd. *A. Frimu Iagăr*, *L. Pankerov*, *N. Ionescu*, *C. Albu*, *I. Strodel*, *dela Cluj*; *N. Bratu-Sibiu*; *Tiron Albian-Oradea*; *N. Montanu-Mediaș*; *A. Peia-Năsăud*; *I. Albu-Tg. Murăș*) se îndreaptă spre biserică parohială unde se slujește un parastas (il slujesc gazetarii blăjeni: pâr. *A. C. Domșa*, *Iuliu Maior* și *Dumitru Neda*) după care lumea ține la mormântul nemuritorului înaintaș întru gazetărie: *Timoteu Cipariu*, al cărui elogiu face harnicul urmaș, pâr. *Iuliu Maior*. După închinare, Sindicatul îi împodobește crucea o admirabilă cunună de brad și flori. Ceea ce va face și la mormântul lui *Bunea* și a marelui tropolisului *Suciu*.

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Cipariu ziarist

Cuvânt rostit la parastasul slujit pentru Timoteu Cipariu în 18 Mai 1935

de prof. *Iuliu Maior*

Fraților Colegi,

Frumos gând ați avut când, din prilejul ședinței plenare din acest an a *Comitetului Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat*, ați hotărât, să se slujească un parastas la mormântul aceluia care a fost nu numai părintele filologiei române, cum îl numește o țară întregă, ci și părintele ziaristicii române din Transilvania și Banat și prin ziarul „*Invățătorul Poporului*”, chiar întemeietorul presei populare române din întreaga țară.

Cipariu a fost nu numai filologul neîntreut și respectat de toată suflarea românească, nu numai învățatul cu renume mondial pe care-l creștează vestitul *Mommsen*, ci și un ziarist de seamă și un adevărat temperament de ziarist.

Când citește el la Blaj mai întâi „*Curicul Românesc*” al lui *Eliade Rădulescu*, i-se umplu ochii cu lacrimi de bucurie, că nu numai Germanii și Ungurii, ci și Românii își au la sfârșit ziarul lor. Nu-și poate da nimenea seamă de ne mai pomenita bucurie a acestui mare învățat, când văzu această primă foaie sau gazetă românească. Cum și-a chemat numai decât prietenii ca să le-o arate și cum o dădea regulat teologilor din Blaj, cari apoi

o purtau din mână în mână și o citeau cu un entuziasm ce nu se poate descrie!

Nu e mirare deci că în gândul lui *Cipariu* se născu numai decât ideea de a face să apară și la noi în Transilvania un ziar românesc.

Convocându-i într-una din zile, chiar în vechea tiparniță dela Blaj, pe profesorii blăjeni *Ioan Rusu*, autorul „*Icoanei Pământului*”, și pe *George Barițiu*, marele ziarist de mai târziu, toți trei se hotărâse să lupte din răzputeri pentru întemeierea unui ziar românesc aici în Transilvania. Astfel iasă de sub tipar la Brașov, oraș mai favorizat de împrejurări decât Blajul, și aproape de granița românească, la 1837, „*Foaia Duminicii*” cu suplimentul „*Foaia de Sâmbătă din Transilvania*”, apoi „*Foaia pentru minte, inimă și literatură*” și în sfârșit, la 1838, „*Gazeta de Transilvania*”, conduse toate de *George Barițiu*, dar inițiate de neobositul filolog dela Blaj, *Timoteu Cipariu*.

Firca lui de ziarist însă nu-l lasă să se ostoaie, căci îndată-ce vede că „*Gazeta de Transilvania*” poate apărea și trăi, mișcă toate pietrele ca să se poată scoate și la Blaj un ziar și astfel să-și poată realiza vechinul său ideal. De aceea făurește el vestitul plan, pe care-l „subșterne” înaltului guvern, plan aprobat și recomandat de episcopul *Lemeni*, de a face la Blaj un ziar prin care să dea lumină cărturarilor ardeleni. Dela 1838 până la 1847, luptă *Cipariu*, la curtea din Viena, pentru realizarea acestui ideal al său, până-ce în sfârșit, cu permisiunea guvernului și a curții, poate să scoată „*Organul luminării*”, pe care, după un

an, la 1848, îl prefacă în „*Organul Național*”. Tot cu acest prilej își eluță și dreptul să-și putea procura ziare românești din Moldova și Muntenia, cu restricția însă, din partea curții imperiale, de a nu le putea citi și altcineva afară de redactor.

Dar *Cipariu* nu se mulțumește numai cu atâta. Fiu de țărani și încontinuu contact cu țărani, el scoate la 12 Mai 1848, deodată „*Organul Național*” și „*Invățătorul Poporului*”, primul ziar popular din întreaga lume românească, în care subtilul filolog și latinizatorul cel neînfricat se știe pogori mintea simplă a țaranului, nu numai discutând probleme cu adevărat populare, ca: cine-i România, în ce stă viața națională, ce însemnătate are împreunarea puterilor, ce-l poate învâța pe Român, prin ce mijloace se poate învâța, cum sunt timerețele recomandate bătrâni, — ci scriind și într-un stil și în limbă cu adevărat populară și pe înțelesul țarului. Mai mult, el, care a introdus literatură latină în „*Organul luminării*”, și astfel a dat un impuls și altor ziare românești să facă astfel, „*Invățătorul Poporului*” îl scoate cu slovele afară de titlul ziarului, care e cu litere latine numai ca să-i poată lumina pe țărani.

Deodată cu izbucnirea revoluției din 1848 dispar și ziarele lui *Cipariu*, iară sufletul ziaristului nu-și mai poate lua avânt, pentru că nu mai are voie a tipări nici o „*efemeridă*” până la anul 1867, când, împreună cu profesorul *Ioan Micu Moldovan* poreclit *Moldovanuș*, care aici zace alături de el, în arest panton al Blajului, scoate „*Arhival pentru*”

Implinite aceste acte de pietate, Comitetul se întrunește în ședință plenară. Cuvântul de deschidere al d. președinte, între altele lasă să se înțeleagă că visul drag: Sanatorul ziaristilor la Băile Herculane, e pe calea realizării apropiate. Se citesc rapoarte. Se face primirea de membrii noul. (Din Blaj intră în sindicat ca membru activ pâr. Dumitru Neda, redactorul nostru, iar ca afiliat pâr. Ioan Pop-Câmpeanu, administratorul nostru). Seara masă comună, de 24 gazetari. Voie bună, atmosferă frățească. Toastează: d. Dr. Aug. Popa, directorul nostru, salutând presa și reprezentanții ei. Răspunde d. I. Clopoșel. Vorbesc și dd. L. Pankerow și A. Peia, cu spirit și cu dragoste de Blaj și aspirațiile lui.

A doua zi, după ceaiul dela „Institutul Recunoștinții“, toată lumea gazetărească se îndreaptă spre catedrală. Pontifică pâr. Dr. Victor Macaveiu, în sobor de preoți; cântă corul fetelor, condus de dș. Bura; predică pâr. Neda, redactorul nostru. Dela catedrală — amăsurat vechii tradiții a Blajului — se trece în sala de gimnastică a liceului de băieți, ținută de public. Seria cuvântărilor din programul *ședinței publice festive* o deschide d. dir. Alex. Lupeanu-Melin, cu o splendidă conferință asupra gazetarilor și gazetăriei blăjene*). Se rostesc cuvântări de bun sosit în numele județului (S. Gîzdavu) primăriei (pâr. Modorcea), a dascălilor și școlărilor blăjene (pâr. dir. Șt. Pop) și a Sindicatului ziaristilor din Iași, prin d. A. Frimu care, subliniat de un uragan de aplauze, asigură pe blăjeni „de toată prietenia Moldovenilor“. Conferința d. I. Clopoșel e o justă apreciere și strălucit elogiu al apostolului gazetărești săvârșită de mânători ai condeinelui din Blaj. Cea a d. Oct. Buzea despre „Presa Poporală“ adâncește și lămurește o problemă de arzătoare actualitate. Cuvântul de încheiere al d. Dr. A. Buteanu descrețește frunțile încrețite de atâtea lucruri mari și însemnate câte s'au

*) Acest minunat cuvânt de sinteză nu încapă în numărul nostru, prea mic, de astăzi. O vom publica însă în curând. — N. Red.

lologie și istorie“, și-l susține, cu mari jertfe bănești, până la 1872, când în urma împrejurarilor vitrege, dispăre pentru totdeauna.

Și, cu cât idealism lucrează, la ziarile sale, acest mare învățat! În planul său de întemeiere a unui ziar la Blaj, planat atât de mult discutat de guvern și de curtea imperială din Viena, el spune clar că pentru munca sa nu dorește nici un câștig, chiar și puținul ce s'ar aduna până la sfârșitul anului îl va jertfi binelui de obște respectiv va edita opere mai celebre ori va ajutama institutele publice și pe cei lipsiți. Iată cu adevărat gazetarul în care nu era poftă de câștig, cu toate că leafa lui de canonic nu era decât de 100 floreni lunar, cari niciodată nu-i ajungeau pentru cumpărarea cărților de curând apărute!

Și, câtă răbdare, câtă stăruință, câtă energie în ajungerea frumosului și mărețului său scop! Pe el nu-l descurajează răutatea guvernului, nici scrupulositatea curții vizezeze, nici înșepăturile dușmanilor, nici greutatea vremurilor, nici nepăsarea contemporanilor. Nu-l împiedecă nici lipsa banilor, nici aranjamentul sărăcăcios al tipografiei, nici ocupația sa de canonic, nici filologia căreia își jertfise toate clipele vieții făcând și din noaptea zi; nu, pentru că sufletul său mare, inima sa plină de dragoste față de neamul din care făcea parte, curajul său neînfricat îi dau noui și noi îndemnuri pentru a scoate de sub tipar mult doritul ziar, la al cărui plămădire atâtea nopți cheltuiseră și care era preocuparea

fost spus în această ședință presidată de pâr. Dr. Victor Macaveiu, vicarul capitular.

Masa oferită gazetarilor la reședința mitropolitană a încheiat, în atmosferă de senină și cordială prietenie, serbările. S'au spus și cu acest prilej cuvinte alese (Dr. Victor Macaveiu, Prefectul județean, I. Clopoșel) despre rolul presei și raporturile ei strânse cu Blajul. D. O. Buzea a închinat pentru d. I. Clopoșel, care împlinește 25 ani de activitate publicistică; prilej de calde urări de bine și felicitări din partea tuturor pentru președintele sindicatului. — Cu trenurile de după masă oaspeții iubiți au plecat în toate părțile țării, pentru a-și relua robota zilnică a scrisului.

Dela „Sf. Unire“. Societatea de editură „Sf. Unire“ din Blaj, și-a ținut *adunarea generală* în 4 Maiu c., fiind prezenți 29 acționari cu 620 acții și 324 voturi.

S'a constatat cu acest prilej că, în legătură cu legea pentru asanarea datorțiilor, Societatea a pierdut la depuneri 371.781 Lei. Suma aceasta însă s'a acoperit aproape integral cu rezervele de 355.307 Lei 25 bani. Deficitul neacoperit se soldează cu suma de 16.437 Lei 75 bani. — Se observă că Soc. n'a plătit nici o remunerație pentru muncă în anul 1934, și nici un ban chirie.

Adunarea a dat cuvenita descărcare atât Consiliului de administrație, cât și comitetului de censored. După care au fost *realși* în Consiliul de administrație: pâr. Dr. Ioan Bălan; pâr. Dr. Nicolae Brînzeu și pâr. Ștefan Roșianu, canonici.

Menționăm totodată că în a. 1934 s'a tipărit broșura: *Viața Vechilor Creștini de Iuliu Maior*, și e în curs de tipărire: *Calendarul Sfinților*, (partea II) de *Gavril Todica*. Și după ce s'a salvat capitalul de un milion, se poate spera că Societatea aceasta cu menire atât de măreață, pe lângă conducere înțeleaptă și cruțări raționale, va prospera simțitor în viitor. — Doamne ajută!

lui cea mai dragută, în puținul timp ce-i rămânea pentru recreare.

Bun și vrednic de laudă lucru ați făcut deci, dragi colegi ziaristi, când, venind la Blaj, v'ați hotărât să așezați cea dintâi cunună pe mormântul aceluia care n'a fost numai părintele filologiei ei și al ziaristicii române de dincoace de Carpați, iară, prin scoaterea „*Iatătorului Poporului*“, a fost părintele ziaristicii populare române de pe întreg teritoriul locuit de Români.

Ce fericit este sufletul lui mare când, la 130 de ani după nașterea sa, vede în jurul mormântului său pe reprezentanții autorizați ai ziaristicii române din Transilvania și Banat, cari au ținut să asiste la părăstasul slujit astăzi, încununându-i mormântul! Ce fericit veghează el de sus asupra presei românești care astăzi nu stă mai pre jos decât celelalte prese mondiale!

Să fim mândri de un astfel de părinte, să luăm pildă de entuziasm, de idealism, de energie, de îndelungă răbdare, de luptă neînfricată, de caracter neînfrânt și de hărnicie neîntrecută dela acest neobosit luptător, ea să se poată lauda cândva și el, acolo în corturile dreptilor, cu noi, urmașii lui, asemenea sfântului Ambrozie care, când a văzut că-l întrece elevul său sfântul Augustin, a exclamat: „*Beatus magister, qui talem meruit habere discipulum = fericit măiestrul care a fost învrednicit să aibă un atât de mare elev*“.

În veți pomenirea lui! —

Blajul și presa *)

În cuvântarea rostită de părintele vicar dr. Victor Macavei la banchetul oferit de mitropolie gazetarilor întruniți în adunări administrative la Blaj, a spus, pe bună dreptate, că Blajul a avut totdeauna o „presă bună“. Nici nu se putea altfel, căci presa și-a luat din mediul bogat în evenimente istorice al Blajului totdeauna inspirațiuni puternice. Blajul este un străvechi centru cultural și politic.

Înainte cu 180 de ani episcopii Petru Pavel Aron și Inochentie Micu erau ctitorii așezămintelor de școală românească în continuare; aici s'a dat cu ardoare lupta pentru cunoștința romanității și introducerii ortografiei latine în scrisul românesc; aici s'a ținut memorabila adunare revoluționară din 1848. Blajul e plin de amintiri și semne materiale cari grădesc peste veacuri despre jertfele dezrobirilor succesive și ale libertăților publice.

Da, Blajul a avut și va avea totdeauna o presă bună. E acolo o atmosferă morală care te vrăjește, faci cunoștință cu o subtilă tradiție de ospitalitate, cu un spirit colectiv bătrân dar dăruit cu elasticități spirituale irezistibile. Veacuri și decenii de mișcare pe linii sigure, ce n'au cunoscut dibuirii, au dat Blajului acele caracteristici adânc reliefate în atitudinile lui, ce storc admirație tuturor oaspeților și pelerinilor la monumentele lui. Și nu presa va face excepțiune, când ea cea dintâi e chemată să se sesizeze asupra valorilor vechi și noi pe cari le-a creat Blajul.

Dar dacă se exprimă atâtea încredere presei, apoi datoria noastră față de combaterea unor anume grave neajunsuri în care se sbate Blajul, dornic de dezvoltare în ritmul vremii, este cu atât mai mare.

Reprezentanții puterii de stat sunt luși și largi în promisiuni, însă începi și egoiști în execuțiuni. Ori Blajul nu concepe să fie continuu amănat și narcotizat cu făgăduieli ne-realizate.

Te pomenești, până la urmă, că dacă nu se împlinesc iluziile stărnite de deținătorii puterii de stat, ponosul va cădea și asupra presei — care nu sgândără cu suficientă eficacitate simțul de răspundere al guvernanților. Înțelegeți astfel, că este în joc însuș prestigiul nostru, căci Blajul desiluzionat, ar putea să-și schimbe simțămintele excesiv de generoase cu presa.

Presa să prevină deci o știrbire a reputației ei atât de măgulitoare, și să se grăbiască în a se face ecoul doleanțelor Blajului.

Să începem!

Ion Clopoșel

Praznicul dela Alba Iulia. Grație zelului d. N. Velican, președintele Agrului din Cetatea lui Mihaiu Viteazul, și înțelegerii superioare a membrilor acestei organizații (păstorii pâr. Urzică și pâr. Elle Magda) Dumineca trecută s'a putut face la Alba Iulia, în cadrele Agrului local, o splendidă manifestație de credință.

Serbările zilei s'au început cu sf. liturghia care a cântat corul *Academiei Teologice* din Blaj sub conducerea pâr. C. Cherebeșu și cuvântat pâr. Dr. Sept. Todoran prof. de teologie, pontificante la sf. slujbă fiind pâr. canonic mitropolitan Gh. Dănilă, încunjurat c frații preoți: Urzică, Magda, Cuculu și Hașgan. La *procesiunea solemnă*, dela biserica Materilor la biserica Lipovenilor, a luat par

*) Reproducem aceste frumoase cuvinte publice de vrednicul președinte al Sindicatului presei române din Ardeal și Banat, în „*Dimineața*“ din 24, V. 35, fi siguri că facem o bucurie și cititorilor noștri. — N. R.

o mulțime imensă. Masa comună ce s'a luat apoi la Casa Meseriașilor Români a fost bun prilej pentru toasturi delicate și însuflețite (d. Velican și păr. Urzică).

Punctul de forță după masă: **Concertul Teologilor**, cu program variat și bogat (10 puncte) culminând în **conferința** ocazională a păr. canonic **Dănilă** care a lămurit, cu bogăție de dovezi din domeniul Scripturii, patristice și istoriei, adevărul vechi și sfânt: Nimeni nu poate avea pe Dumnezeu de tată, de nu va avea Biserica de mamă. — Impresiile lăsate în suflete de aceste serbări ale credinței vor dura atâta, cât vor fi în viață cei ce au luat parte la ele.

Știri mărunte

Pe drumuri apostolice. Duminica Slăbănogului a prilejit bucurie nespusă parohiilor **Măciș** și **Sănmărtin**, păstorite de păr. Nicolae Opreș. În acea zi de neuitat pentru localnici **Prof. Iuliu al Clujului** a ținut să-și cerceteze fiii sufletești din cele două sate, pentru a-i cunoaște mai din apropiere, a-i mângâia și lumina cu lumina credinței. Înainte de amiază, în cadrele slujbei arhieresti, a cuvântat la Măciș, iar după masă la Sănmărtin, în amândouă localitățile cercetând, la ei acasă, după recepțiile de rigoare, pe mai mulți credincioși în deosebi vrednici de aceasta. La reședință s'a reîntors abia seara.

John Fisher și Thomas More canonizați. În cadre extraordinare de strălucite, Duminica trecută Sf. Părinte a trecut în catastihul Sfinților pe cei doi neînfricați mărturisitori ai crezului roman: pe episcopul-cardinal **John Fisher** și pe cancelarul **Thomas More**, mireanul fără pată și savantul autor de opere cu răsunet. Noi ne-am ocupat mai pe larg cu aceste două personalități grandioase în editorialul nostru din numărul 8 (23 Februarie), anul în curs. — Laudă și mărire acestor doi mucenici ai alipirii de crezul roman și Papa dela Roma!

Moartea fostului regent Sărățeanu. Joi, în 23 Mai, a trecut la cele veșnice fostul membru al Regenței, Constantin Sărățeanu. În zilele noastre de gălăgie stearpă și de pretenții arogante, el a dat pilda unei vieți de muncă onestă și modestă, de slujbă cinstită și conștiințioasă. Din cei 73 ani ai vieții, 42 i-a închinat magistraturii. Și-a început cariera pe treapta cea mai mică, pentruca prin trudă răbdătoare să urce scara până la vârf, la casație. Și mai sus: în 1918 ajunge ministru de interne în guvernul Averescu, iar pe urmă, drept supremă încoronare, în 9 Octombrie 1929 a fost proclamat înalt regent, în locul decedatului Gh. Buzdugan. Pentru frământările noastre zgomotoase și goale, calea făcută de C. Sărățeanu prin vrednicia muncii liniștite, neîntrerupte și desinteresate, este o dără luminoasă care poate servi de pildă și îndreptar pentru mulți. — Fic-i țărâna ușoară!

Locale. Duminica viitoare, a Orbului, va predica în catedrală păr. **Dr. Leon Sârbu**, duhovnicul Seminarului Teologic.

— Duminica trecută, după masă, Reuniunea Mariană a Școlii Comerciale de băieți a aranjat un bine reușit **festival artistic religios**, cu program de zece puncte. În cadrul acestei festivități păr. **Dr. Ioan Suciu** a vorbit despre Reuniunile Mariane și a însoțit cu lămuriri proiecțiunile luminoase din viața admirabilului tânăr mort în faima sfințeniei, care a fost **Domenico Savio**, ucenic al sf. Ioan Bosco.

— Marți, în 21 Maiu c., s'a sărbătorit și la noi **sina lăptelui**, în sala de gimnastică a liceului de băieți, și la Institutul Recunoștinței.

Au ținut, din acest prilej, cuvântări ocazionale prefectul județean, d. medic de circumscripție **Dr. T. Bad** și d. Dr. Costea, medic veterinar în Dumbrăveni.

Bucurii sfinte. Arhideceza a avut mai în urmă sfinte mistuni în **Reghin-ul** păr. Arlton M. Popa din Jola săptămânii Patimilor până a treia zi de Paști. Cu vestirea cuvântului (în trei serii de conferințe cu proiecțiuni luminoase) s'a ostent **P. Iosif Tălmăcel**, ieromonah franciscan. — Aceeaș apostolle misionară s'a săvârșit și în **Zlatna** păr. Iosif Bogdan, în zilele de 18—21 Maiu c., preoți misionari fiind păr. **Ioan Moldovan**, canonic mitropolitan și păr. **Dumitru Neda**, redactorul nostru. La slujbele de Luni și Marți (când s'a făcut și Rânduiala iertării celei mari) serviciul de cântăreți și lectori l-au făcut teologi din Blaj.

Vaticanul încheie concordat cu Jugoslavia și Cehoslovacia. După știri pornite din Cetatea Veșnică, la începutul lui Iunie ministrul președinte jugoslav Jeltici va merge la Roma să subscrie concordatul cu Vaticanul. Acum e tocmai în curs stilizarea lui definitivă. — După informațiile lui **Slovenski Dennik** s'au terminat bine și pertractările dintre Vatican și Cehoslovacia privitor la lărgirea cunoscutului modus vivendi de până aci. În sensul înțelegerii concordatului biserica Romei pe viitor se va bucura în statul cehoslovac de o autonomie mai largă ca în trecut. Afirmative se va înființa încă o episcopie, căreia-i vor aparține și parohiile din Cehoslovacia cari au stat până acum sub jurisdicția bisericească a Strigoniului maghiar.

Sf. Sofia din Kiev va fi cruțată? Agenția **Ofinor** aduce din Karkov știrea că guvernul sovietic al Ucrainei s'ar fi declarat hotărât să nu dărime catedrala Sf. Sofia din piața cu acelaș nume a Kievului. Dimpotrivă: a dat, zice-se, asigurări că va restaura-o pe cheltuiala statului. Asta în urma energicelor proteste, pe cale ziaristică, a tuturor pricepătorilor într'ale istoriei rusești și ale artelor. Se regretă acum faptul că nu s'a purces la fel când a fost luată la ochi biserica Sf. Michail — un monument unic în felul său — ridicată în veac. XI, și dărîmată de furia iconoclastă a regimului roșu.

Vechiul Testament pe o cartă postală. Un anumit **Franz Wielach**, plugar în târgușorul Horn din Austria de jos, după trudă amarnică firește, a isbutit să scrie pe fața și pe dosul unei cartoline întreg Vechiul Testament. Textul e german, dar cu litere latine și cu ortografie imposibil de censurat. Cuprinde la 32—33.000 cuvinte. »*Osservatore Romano*», (10, 5, 35), de unde scoatem informația, aduce două reproduceri fotografice ale acestei ciudățenii fără pereche.

† **Iuliu Baeșlu**, parohul Josenilor Ciucului, a trecut la cele veșnice în ziua de 27 Aprilie c. în anul 62 al vieții și 34 al fericitei sale căsătorii și cinstitei preoții. — Odihnească în pace!

† **Constantin Rusu**, preot în pensiuie, a adormit întru Domnul Duminică în 19 Maiu c., la Cluj, în anul 79 al vieții sale. — În veci pomenirea lui!

† **Eugenia Pop n. Vințilă**, venerabila matroană blăjană, soția păr. prof. Nicolae Pop și sobora dd. Dr. Coriolan Suciu și Iustin Hossu, ing. agr. ins., — cărora și pe această cale le exprimăm condoleanțele noastre — și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului Luni, în 20 Maiu c., în anul 69 al vieții și 47 al fericitei sale căsătorii. — Facă-i Domnul parte cu aleșii săi!

Aviz. Absolvenții liceului de băieți din Blaj, promoția din 1884/85, se invită la întrunirea colegială de 50 de ani, care se va ține la Blaj, Marți în 11 Iunie 1935. — Adesiunile să se trimită păr. **Aurel C. Domșa**, protopop Blaj.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Intrunire colegială de 40 ani. Absolvenții preparandiei gr.-cat. din Blaj, seria 1895, sunt rugați să se prezinte la întrunirea de 40 ani, ce se va ține la Blaj la 24 Iunie 1935. Locul de întâlnire este în fața catedralei dimineața la ora 8. — **Aurel Pinteș**, pensiuinar, fost rev. școl.

Festivaluri școlare. S'au cerut din foarte multe părți notele muzicale pentru piesa »*Fetița Orfană*» de A. Melin, atât de potrivită pentru festivaluri școlare și reprezentații la sate și orașe. Acestea note atât de mult dorite, cu muzica de Prof. N. Oancea dela București, au apărut zilele acestea și se află la **Librăria Seminarului din Blaj. Prețul 20 Lei, plus porto.**

Telefonul „Unirea”

B. Cluj. Zvonuri? Avem și noi destule. Dar vorbim aici: gura lumii e slobodă. Nici noi, nici Papa dela Roma nu o poate astupa. Chiar dacă e vorba de intențiunile Sf. Scaun de-a numi, așa și așa, pe noul mitropolit al Blajului. Purtătorii de vești și informațiuni senzaționale se fac singuri de răs. Fiindcă lumea cu scaun la cap, cam știu că Vaticanul nu prea e vorbăreț și nu stă la taifas cu toți curioșii și flecăreții. — Putem fi, prin urmare, cât se poate de liniștiți. Biserica noastră și-a arătat cât se poate de demn și de frumos dorințele. Sfântul Părinte va judeca. Sperăm că în curând. Și suntem siguri, bine. N'avem deci decât să stăruim în rugăciune și să așteptăm în pace ziua mare a bucuriei depline!

„Viitorul” bisericesc. București. Dorim să vorbim scris civilizată? Ne bucurăm din toată inima de acest început de pocăință. Că de, până acuma stimății Dr. colaboratori n'au prea respectat această dorință. Au vorbit despre noi și despre Biserica noastră de atâtea ori așa cum nu trebuia. Răsfoiți-vă numai colecția. La nevoie, se va stăm într'ajutor. Preferăm totuși să facem uitat trecutul. Și vă asigurăm că din parte-ne nu veți avea să vă plângeți. — Nici intervenția Dv. de acum nu este justificată. Niciodată în scrisul nostru nu s'a strecurat vreodată în adresa ortodoxiei. Din când în când, cei-drept, am fost nevoiți să mai călțăm câte-o simandicoasă barbă dominantă. Dar Dv. nu faceți la fel? Ați confundat Dv. vreodată ortodoxia, pe care o serviți, cu singuraticile obraze preasfințite, pe care le-ați făcut cu ou și cu oțet chiar în interesul ortodoxiei? De sigur, nu. De ce să nu faceți deci nouă vină din asta? Mai ales că noi avem motive să scriem așa cum am scris. Ori poate că Dv. nu citiți o seamă de publicații dominante din Ardeal? Faceți măcar din când în când acest sacrificiu. Și numai atunci să roștiți judecata. Și ați căutat vreodată să vă documentați asupra faptelor și manevrelor ce se lucrează împotriva noastră? Ne place să credem că nu. Fiindcă până acum nu am găsit în revista Dv. nici o singură vorbă de reprobare sau de muștrare nici pentru felul cum se scrie și nici pentru ceace se face împotriva noastră. Știți Dv. cine-s »Băsnogii» și »haiducii conționali» trimiși să tulbure pacea parohiilor noastre? Și ce mijloace »creștinești» întrebuintează pentru a strica Biserica noastră? De bună seamă, nu. Dacă ați avea cunoștință de toate acestea, i-ați osândi mai aspru decât noi. Fiindcă nu fac cinste de loc ortodoxiei. Prin urmare, nu judecați așa ușor pe acela care, bătut pe nedrept, își permite să tipe. Opiți mai întâi mâna și ciomagul care isbește. Atunci vom fi bucușori să stăm de vorbă. Cât se poate de civilizată. Până atunci însă n'aveți autoritatea de-a interveni în cauză. Fiindcă nu o faceți cu duhul păcii și al dreptății. — Încât pentru amintări, fiiți pe pace. Nu ne sperie. Ne fac să zămbim. Mai rău decât ce a fost și ce este, nu poate fi.

I. Sibin. Va fi fost o simplă informație greșită a gazetei pe care o citiți. Delegația anglicană n'a renunțat de loc la vizitarea Bucureștilor. Ne va sosi, sperăm, în treagă și sănătoasă, la sfârșitul acestei luni. Ați putut afla acest lucru și din »Telegraful» Dvoastră. Care, firește, se bucură de această înaltă cinste și de apropierea anglo-ortodoxă. Nu toată lumea gândește însă la fel. Păr. Ierom. D. Lungu crede deadeptul că ortodoxia românească se găsește »la mare răspântie». (»Glasul Monahilor» din 19 Mai). »Biserica din Rusia sovietică — începe Cuvioșia Sa articolul cu titlul de mai sus — a fost desorganizată de bolșevici, care luptă contra lui Dumnezeu. La noi acest lucru îl face chiar Sfânta Patriarhie». Și justifică această judecată severă cu arhimandriții cari fac slujbă la crematori și, mai ales, cu legăturile ce se caută cu anglicanii!

P. Reghin. Departe de a se potoli, mișcarea »stihlistă» din Moldova pare în plin progres. »Viitorul» bisericesc reține din revista »Misionarul» din Chișinău (Marți-Aprilie) știrea, că noua sectă are doi mitropoliți, cari s'au căsătorit în toată rânduiala. Pe unul îl cheamă Glicherie, din Rădășeni-Baia, pe al doilea Eustatiu Andreescu, dela Sinești-Neamț. Primul fericite o văduvă, celalalt se canonește cu o călugăriță. Tineretele perechi au pețit în vizitație canonică, prin »eparhie».

Mulțumită

Mulțumim tuturor, cari ne-au mângâiat în durerea noastră, din prilejul trecerii la cele veșnice a neuitatului nostru soț și tată Vasile Morariu.

Familia

Citiți și răspândiți »UNIREA»

